

Секція 2: Сучасні вимоги до перекладу та інтерпретації оригінальних французьких творів

Камінська А. Д., студентка 2 курсу
факультету іноземної філології
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

Науковий керівник:
Бондарук Л. В., докт. філол. наук,
професор кафедри романських мов
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

**КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НА
ПОЗНАЧЕННЯ СІМЕЙНИХ СТОСУНКІВ
(на матеріалі французької мови)**

Фразеологізм – семантично пов’язане сполучення слів, яке, на відміну від подібних до нього за формою синтаксичних структур (висловів або речень), не виникає в процесі мовлення відповідно до загальних граматичних і значеннєвих закономірностей поєднання лексем, а відтворюється у вигляді усталеної, неподільної, цілісної конструкції. Ще його називають «Крилатим висловом». Також існує поняття: «Під фразеологізмом у Словнику прийнято розуміти мовну одиницю, що виражає специфічне фразеологічне значення, створюване

здебільшого внаслідок метафоричного переосмислення вільного словосполучення, граматичні категорії і має постійний, відтворюваний за традицією склад компонентів, які втратили лексичну самостійність, а також є членом речення» [1].

Фразеологізми становлять важливу складову будь-якої мови, яка відображає багатий світогляд її носіїв, їхні культурні, соціальні та моральні цінності. Ці сталі словосполучення є особливо цікавими для дослідників, оскільки несуть не лише лінгвістичне, а й культурне навантаження, розкриваючи особливості світосприйняття та способу життя різних народів. Вони формувалися протягом століть, передавалися з покоління в покоління, зберігаючи й відтворюючи національну свідомість та відображаючи колективний досвід, притаманний окремому суспільству. Вивчення фразеологічних одиниць дає змогу краще розуміти ментальність народу, систему моральних принципів і звичаї, що закріплюються у свідомості мовців через використання сталих висловів.

Окремої уваги заслуговують фразеологізми, що передають уявлення про сімейні стосунки, адже сім'я є базовою соціальною інституцією, яка значною мірою впливає на формування світогляду, морально-етичних уявлень та поведінкових норм особистості. Розглядаючи сімейні стосунки через призму фразеологізмів, можна отримати унікальне уявлення про те, які саме якості, ролі та ідеали є важливими для представників тієї чи іншої культури. Саме фразеологічні вирази можуть надати додаткову інформацію про гендерні ролі, ідеали гармонійної сім'ї, ставлення до дітей, батьків, шлюбу та інші аспекти, що відображають фундаментальні цінності суспільства.

Мета дослідження полягає в аналізі комунікативних функцій фразеологізмів, які передають уявлення про сімейні стосунки у французькій та українській мовах. Дослідження має на меті виявити особливості використання цих фразеологізмів та розкрити їх культурні відмінності. Порівняння фразеологізмів французької та української мов дозволяє глибше зрозуміти спільне та відмінне у

сприйнятті сімейних цінностей, ролей та обов'язків у цих двох культурах.

Комунікативні функції фразеологізмів, пов'язаних із сімейною тематикою, охоплюють широкий спектр значень: від вираження любові й поваги до жартівливих та саркастичних зауважень на адресу родичів чи шлюбних партнерів. Наприклад, через фразеологізми, що стосуються батьків, у французькій та українській мовах можна виявити, як сприймаються взаємини батька та дитини, якими є очікування щодо відповідальності батьків і дітей одне перед одним. Своєю чергою, фразеологізми, пов'язані із подружніми стосунками, часто відображають специфічні особливості взаємодії між партнерами, демонструючи ідеали гармонійного сімейного життя або ж, навпаки, акцентуючи на типових конфліктах.

Таким чином, дослідження фразеологізмів, що стосуються сімейних стосунків у французькій та українській мовах, є надзвичайно цінним як з точки зору лінгвістики, так і культурології. Це дослідження надає можливість глибше зрозуміти мовні та культурні особливості цих двох народів, їхнє ментальне сприйняття та основні ціннісні орієнтири, зокрема ті, що пов'язані із сімейним життям.

Наприклад:

« *Le mariage c'est pas la mer à boire, mais la belle-mère à avaler* » [2]. «Шлюб – це не море, яке потрібно випити, а теща, яку потрібно проковтнути».

Це французьке прислів'я вказує на те, що шлюб – не надто складна справа, проте він передбачає прийняття не завжди приємних моментів, терпимість до певних аспектів родини партнера, зокрема, тещі. Прислів'я жартівливо натякає на виклики, пов'язані з родинними стосунками у шлюбі. Прямих еквівалентів цього прислів'я в українській мові немає, проте «Шлюб – не ліс, а теща – не дрова» жартівливо відображає роль тещі в родинному житті.

Наступний приклад: « *Tel père, tel fils* », що дослівно перекладається «Який батько, такий син» вказує на те, що сини часто успадковують риси своїх батьків

як у характері чи поведінці, так і в зовнішності. Український еквівалентом є «Який дуб, такий тин; який батько, такий син» [3] транслює ту ж ідею.

Прислів'я « *Mère trop piteuse fait sa famille teigneuse* » [4] показує, наскільки важливий баланс у вихованні дітей, оскільки надмірна поблажливість і всепрощення з боку матері можуть привести до негативних наслідків у сім'ї. В українській мові є схоже по контексту прислів'я: «*Матері своїх дітей жаль, хоч найменшого, хоч найбільшого*», що показує поблажливе ставлення матері до своїх дітей [3].

Отже, дослідження фразеологізмів, що відображають сімейні стосунки, дозволяє глибше зрозуміти не лише мовні особливості французької та української мов, а й культурні відмінності між ними. Виявлено, що фразеологізми, пов'язані з родинною тематикою, відображають специфічні риси кожного народу, їхні традиції та суспільні цінності. Ці сталі вислови слугують засобом комунікації, через який передаються уявлення про ідеальні та типові ролі членів родини, а також про цінності, які є важливими для певного суспільства.

Французькі й українські прислів'я про сімейні стосунки вказують на універсальність родинних викликів і цінностей, таких як повага, відповідальність та взаємопідтримка. Проте кожна культура надає власну стилістичну форму, іронію та акценти, що надають цим висловам неповторного колориту. Отже, вивчення фразеологізмів є надзвичайно цінним не лише для розширення лінгвістичних знань, але й для поглиблення міжкультурного розуміння та взаємоповаги між народами.

Список використаних джерел:

1. Сікарьова Н. Г. переклад фразеологічних одиниць у художньому тексті як частина міжкультурної комунікації. URL: http://www.confcontact.com/20110531/fl7_sikar.htm (дата звернення: 27.10.2024).
2. Les plus beaux proverbes français. URL: <http://eveve.lefigaro.fr/citations/theme/proverbes-francais-france.php> (дата звернення: 25.10.2024).

3. [Прислів'я та приказки про сім'ю та родинне життя. Українські традиції](https://traditions.in.ua/usna-narodna-tvorchist/pryslivia-ta-prykazky/1442-pryslivia-ta-prykazky-pro-simiu-i-rodynu)
URL: <https://traditions.in.ua/usna-narodna-tvorchist/pryslivia-ta-prykazky/1442-pryslivia-ta-prykazky-pro-simiu-i-rodynu> (дата звернення: 29.10.2024).
4. Citations Маман. URL: <http://evene.lefigaro.fr/citations/mot.php?mot=maman> (дата звернення: 24.10.2024).
5. Контекстний переклад слів, словосполучень та фразеологізмів URL : <https://context.reverso.net/%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4/> (дата звернення: 25.10.2024).